85 години

Международна научно-практическа конференция

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА КОХЕЗИЯ ПРЕЗ XXI ВЕК – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Том II

85 години

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ

„Димитър А. Ценов" - Свищов

Международна научно-практическа конференция

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА КОХЕЗИЯ ПРЕЗ XXI ВЕК – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

8-9 ноември 2021 г.

Том II

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА КОХЕЗИЯ ПРЕЗ XXI ВЕК – ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Свищов, 8-9 ноември 2021 г.

Посветена на 85 години от създаването
на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“

Сборник с доклади

ТОМ II

Международната научно-практическа конференция е организирана в изпълнение на проект №НФ-2-2021 „Устойчиво развитие и социално-икономическа кохезия през XXI век – тенденции и предизвикателства“, финансиран със средства по Наредба на МОН за насърчаване на научно-изследователската дейност

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2021

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ
Проф. д-р Марияна Божинова
Ректор на Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ - председател
Проф. д. н. Борислав Борисов
Проф. д. н. Божидар Божинов
Проф. д-р Стоян Проданов
Доц. д-р Галина Чиприянова
Доц. д-р Здравко Любенов
Доц. д-р Иван Марчевски
Доц. д-р Ирена Емилова
Доц. д-р Искра Пантелеева
Доц. д-р Катя Личева
Доц. д-р Людмил Несторов
Доц. д-р Марина Николова
Доц. д-р Пламен Петков
Доц. д-р Силвия Костова
Доц. д-р Христо Сирашки

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ
Доц. д-р Румен Ерусалимов - *председател*
Проф. д-р Пенка Шишманова
Проф. д-р Стефан Симеонов
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Маруся Смокова-Стефанова
Доц. д-р Светослав Илийчовски
Доц. д-р Теодора Филипова
Гл. ас. д-р Асен Божиков

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ
Проф. д-р Любчо Варамезов - *председател*
Проф. д-р Анета Денева
Проф. д-р Атанас Атанасов
Проф. д-р Йордан Василев
Проф. д-р Красимир Шишманов
Проф. д-р Маргарита Богданова
Проф. д-р Пенка Шишманова
Проф. д-р Стефан Симеонов
Доц. д-р Александър Ганчев
Доц. д-р Венцислав Василев
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Маруся Смокова-Стефанова
Доц. д-р Румен Ерусалимов
Доц. д-р Светослав Илийчовски
Доц. д-р Теодора Филипова

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-2069-2 (print)
ISBN 978-954-23-2070-8 (online)

D. A. TSENOV ACADEMY OF ECONOMICS – SVISHTOV

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND SOCIO-ECONOMIC COHESION IN THE 21ST CENTURY: TRENDS AND CHALLENGES

Svishtov, 8th - 9th November 2021

Dedicated to the 85th anniversary since the establishment of D. A. Tsenov Academy of Economics

Conference Proceedings

VOLUME II

The international scientific and practical conference has been organized as implementation of project SF-2-2021 "Sustainable Development and Socio-Economic Cohesion in the 21st Century: Trends and Challenges", financed with funds by Ordinance of the Ministry of Education and Science for encouraging scientific research

Tsenov Academic Publishing House
Svishtov
2021

PROGRAM COMMITTEE
Prof. Mariyana Bozhinova, Ph.D.
Rector of D. A. Tsenov Academy of Economics
Prof. Borislav Borissov, D.Sc.
Prof. Bozhidar Bozhinov, D.Sc.
Prof. Stoyan Prodanov, Ph.D.
Assoc. Prof. Galina Chipriyanova, Ph.D.
Assoc. Prof. Zdravko Lyubenov, Ph.D.
Assoc. Prof. Ivan Marchevski, Ph.D.
Assoc. Prof. Irena Emilova, Ph.D.
Assoc. Prof. Iskra Panteleeva, Ph.D.
Assoc. Prof. Katya Licheva, Ph.D.
Assoc. Prof. Lyudmil Nestorov, Ph.D.
Assoc. Prof. Marina Nikolova, Ph.D.
Assoc. Prof. Plamen Petkov, Ph.D.
Assoc. Prof Silviya Kostova, Ph.D.
Assoc. Prof Hristo Sirashki, Ph.D.

ORGANIZING COMMITTEE
Assoc. Prof. Rumen Erusalimov, Ph.D., Chairman
Prof. Penka Shishmanova, Ph.D.
Prof. Stefan Simeonov, Ph.D.
Assoc. Prof. Krasimira Slaveva, Ph.D.
Assoc. Prof. Marusya Smokova-Stefanova, Ph.D.
Assoc. Prof. Svetoslav Iliychovksi, Ph.D.
Assoc. Prof. Teodora Filipova, Ph.D.
Head Asst. Asen Bozhikov, Ph.D.

EDITORIAL COMMITTEE
Prof. Lyubcho Varamezov, Ph.D., Chairman
Prof. Aneta Deneva, Ph.D.
Prof. Atanas Atanasov, Ph.D.
Prof. Yordan Vasilev, Ph.D.
Prof. Krasimir Shishmanov, Ph.D.
Prof. Margarita Bogdanova, Ph.D.
Prof. Penka Shishmanova, Ph.D.
Prof. Stefan Simeonov, Ph.D.
Assoc. Prof. Aleksandar Ganchev, Ph.D.
Assoc. Prof. Ventsislav Vassilev, Ph.D.
Assoc. Prof. Krasimira Slaveva, Ph.D.
Assoc. Prof. Marusya Smokova-Stefanova, Ph.D.
Assoc. Prof. Rumen Erusalimov, Ph.D.
Assoc. Prof. Svetoslav Iliychovski, Ph.D.
Assoc. Prof. Teodora Filipova, Ph.D.

The published materials have been reviewed. The authors are responsible for the content and layout of their papers, the opinions expressed, the data used and the sources cited.

ISBN 978-954-23-2069-2 (print)
ISBN 978-954-23-2070-8 (online)

СЪДЪРЖАНИЕ

ТОМ II

МЕНИДЖМЪНТ, МАРКЕТИНГ, ПЛАНИРАНЕ, МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА, БИЗНЕС ИНФОРМАТИКА

МЕЖДУНАРОДНАТА ПРОИЗВОДСТВЕНА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ
В СЪВРЕМЕННИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕН БИЗНЕС
Проф. д.ик.н. Таня Горчева 7

INTEGRATION PROCESSES IN INTERNATIONAL BUSINESS: DIAGNOSIS
OF PREREQUISITES, PARAMETRIZATION AND SIMULATION
D. Sc. Econ., Professor, Illya Khadzhynov, D. Sc. Econ., Professor, Maryna Savchenko
Docent, PhD in Economics, Mariia Shkurat 16

ТЕРИТОРИАЛНИ ПРОПОРЦИИ, ДИСПРОПОРЦИИ… КОХЕЗИЯ?
(ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ)
Проф. д-р Веселин Бояджиев 25

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ В КОНТЕКСТА НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19
Гл. ас. д-р Весела Петрова, Доц. д-р Боряна Трифонова,
Гл. ас. д-р Бориславa Гълъбова, **Проф. д-р Емил Димов** 34

ГРАДЪТ - ИКОНОМИЧЕСКИ КАТАЛИЗАТОР
ЗА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНА
Проф. д-р Константин Калинков 43

ПОЛИТИКИ (НЕ)ОСНОВАНИ НА ДОКАЗАТЕЛСТВА
Проф. д-р Маргарита Богданова 51

КОНЦЕПТУАЛИЗИРАНЕ НА СИСТЕМНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ОБРАТИ
Проф. д-р Никола Янков 59

INSTITUTIONAL CHANGES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION
OF AGRICULTURE TO INFLUENCE UKRAINIAN AGRO – EXPORTS
Assoc. Prof. Oksana Kiforenko, PhD 66

ОСОБЕННОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ
КОМПЕТЕНЦИЙ БЕЛОРУССКИХ МЕНЕДЖЕРОВ
Доктор экономических наук, профессор Наталья Маковская 74

ПРОБЛЕМЫ СТИМУЛИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ
ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ АРМЕНИЯ
Профессор, доктор экономических наук Вардан Бостанджян,
Кандидат экономических наук, д-р Армине Захарян, **Юлиана Акобян** 80

СЪВРЕМЕННИ МАРКЕТИНГОВИ АСПЕКТИ НА ПАЗАРА
НА ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ В БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Ваня Григорова ……..…….. 91

РОЛЯТА НА ОРГАНИЗАЦИОННАТА КУЛТУРА
ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА
Доц. д-р Корнелия Тодорова ……..……..…….…….. 100

УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА
КАТО ФАКТОР НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЕФЕКТИВНОСТТА
НА НОВА ПАРАДИГМА НА ИНДУСТРИАЛНОТО РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Александър Александрович Сергеев …..……...…….……. 108

ОРГАНИЗАЦИОННИ ПРОЦЕСИ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Анатолий Асенов …...…….…..……. 116

ПРОФЕСИОНАЛНО ПРЕГРЯВАНЕ И МОБИНГ
В ДИГИТАЛНА РАБОТНА СРЕДА
Доц. д-р Венета Христова …….……..……. 124

БИЗНЕС МОДЕЛИ И ТЕНДЕНЦИИ НА ДИГИТАЛНАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ
Доц. д-р Веселин Попов, Доц. д-р Петя Емилова ……..……. 132

ПРИЛОЖЕНИЕ НА ИНФЛУЕНСЪР МАРКЕТИНАГА В БИЗНЕСА
Доц. д-р Виржиния Иванова …….……. 139

ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19 ВЪРХУ
ВЪНШНАТА ТЪРГОВИЯ С УСЛУГИ НА БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Галина Захариева …….……. 147

ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ – КЛЮЧОВ ФАКТОР
ЗА ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОМЯНАТА
Доц. д-р Георги Кондев ……..…….……. 155

ВЛИЯНИЕ НА TQM И ВЪНШНИТЕ РИСКОВЕ
ВЪРХУ ПРОЦЕСИТЕ СВЪРЗАНИ С УПРАВЛЕНИЕ
НА ПРОМЯНАТА В ОРГАНИЗАЦИЯТА
Доц. д-р Георги Кондев, Докторант Ирена Михайлова …….……..……. 164

ЕКОИНОВАЦИИ И РЕСУРСНА ЕФЕКТИВНОСТ
Доц. д-р Дафина Донева …..……. 172

ЕТИКА И ЕТИЧНАТА ИНФРАСТРУКТУРА –
МОДЕЛИ В ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР
Доц. д-р Евелина Парашкевова, Докторант Изабела Йонкова …….……. 179

МОДЕЛИРАНЕ НА ЕКСПОРТНАТА ПАЗАРНА ОРИЕНТАЦИЯ
Доц. д-р Здравко Любенов ……..……. 187

ВЛИЯНИЕ НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19
ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ НАГЛАСИ И НАВИЦИТЕ
ПРИ ПОТРЕБЯВАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ
Доц. д-р Иван Марчевски, Ас. д-р Криста Нейкова ……..……. 191

РЕЦЕСИЯТА ПОРОДЕНА ОТ COVID-19 И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ
ЗА ПРОМЕНИ В БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА
Доц. д-р Людмил Несторов ……..……. 199

РЕКЛАМНИТЕ АГЕНЦИИ В КОМУНИКАЦИОННИЯ ПРОЦЕС
Доц. д-р Пенка Горанова ……...…….……. 210

ЕФЕКТЪТ НА РОЗЕНТАЛ – КОНТРОЛНИ И УПРАВЛЕНСКИ АСПЕКТИ
Доц. д-р Пепа Стойкова, Доц. д-р Ирена Емилова ……...…….……. 218

ДИГИТАЛНАТА ЕКОСИСТЕМА – ТЕХНОЛОГИИ И БИЗНЕС МОДЕЛИ
Доц. д-р Петя Емилова, Доц. д-р Веселин Попов ……...……...……. 227

РАЗБИРАНЕ ЗА РОЛЯТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО
В ПОСТИГАНЕТО НА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Румяна Златева ……..……. 234

НАМАЛЯВАНЕ НА РАСТЕЖА И ДЕСТАБИЛИЗИРАЩИ
ЕФЕКТИ НА ПАНДЕМИЯТА ОТ COVID-19 ВЪРХУ
ГЛОБАЛНАТА ИКОНОМИКА
Доц. д-р Румяна Златева, Доц. д-р Али Балканли ……..……. 241

ТЕОРЕТИЧНИ И ЕМПИРИЧНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА КОМУНИКАЦИОННАТА
ПОЛИТИКА НА ТЪРГОВСКАТА СТРУКТУРА
Доц. д-р Христина Михалева, Х. ас. д-р Светла Атанасова ……..……. 250

МЯСТО И СЪДЪРЖАНИЕ НА ПРОЦЕСА ЗА УПРАВЛЕНИЕ
НА ПРОЕКТИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ОСТАНАЛИТЕ ПРОЦЕСИ
Доц. д-р Христо Сирашки ……..…… 259

УПРАВЛЕНИЕ НА ИНОВАЦИИТЕ В ИНДУСТРИАЛНОТО
ПРЕДПРИЯТИЕ В УСЛОВИЯТА НА КРИЗА
Гл. ас. д-р Бориславa Гълъбова ……..……..…… 266

ДИФУЗИЯТА НА ИНОВАЦИИ В БЪЛГАРИЯ
Гл. ас. д-р Даниела Илиева ……..……...…. 276

АЛГОРИТЪМ ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ
В ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНСТИТУЦИЯ
Гл. ас. д-р Деница Загорчева ……....…. 284

УПРАВЛЕНИЕ НА КАРИЕРАТА –
ПРОБЛЕМИ И РЕШЕНИЯ
Гл. ас. д-р Десислава Алексиева ……....…. 292

УПРАВЛЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО В ОРГАНИЗАЦИЯТА
Гл. ас. д-р Елена Йорданова ……..…..… 298

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ПЛАНИРАНЕТО
НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА БИЗНЕСА
Гл. ас. д-р Елица Лазарова …….……..... 303

ГЛОБАЛНАТА ТЪРГОВИЯ С ВИСОКОТЕХНОЛОГИЧНИ
ПРОДУКТИ КАТО ДВИГАТЕЛ НА РАСТЕЖА
Гл. ас. д-р Ивайло Петров …….…..…. 312

ВЛИЯНИЕ НА ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО
ВЪРХУ ЦИФРОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ
Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова …….……..… 320

СТРАТЕГИЧЕСКА КОРПОРАТИВНА ОТГОВОРНОСТ –
ОСОБЕНОСТИ И ЗНАЧЕНИЕ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯТА
Гл. ас. д-р Милен Динков …… 328

МЕДИКО-ГЕОГРАФСКАТА КОХЕЗИЯ В БЪЛГАРИЯ
Гл. ас. д-р Нели Веселинова …… 335

СЪСТОЯНИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ИЗНОС В КОНТЕКСТА
НА ПАНДЕМИЯТА ОТ КОВИД-19
Гл. ас. д-р Недялко Несторов ……..…..…… 343

КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ
КАТО КОМПОНЕНТ НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ –
ВЗАИМОВРЪЗКИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА
Гл. ас. д-р Станислава Стоянова …….……. 349

ИНТЕГРИРАНИТЕ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ КАТО ИНСТРУМЕНТ
ЗА ПОСТИГАНЕ НА КОНВЕРГЕНЦИЯ МЕЖДУ РЕГИОНИТЕ
Ас. д-р Мариела Стоянова …….……. 357

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ ПРИ КРИЗА - СЪВРЕМЕННИ
ИЗМЕРЕНИЯ И ВЪЗМОЖНИ БИЗНЕС РЕШЕНИЯ
Ас. д-р Надежда Стефанова ……..…. 363

РОЛЯ И ЗНАЧЕНИЕ НА РЕКЛАМНИЯ ПРОЦЕС В АГРОБИЗНЕСА
Ас. д-р Пламен Петров ……..……. 371

INTERNATIONAL ENTREPRENEURSHIP IN THE NEXT NORMAL:
CHALLENGES AND OPPORTUNITIES
Sen. lect. Margarita Mihaylova, PhD …….…….. 378

СИСТЕМИ ЗА ЕФЕКТИВНОСТ НА МАРКЕТИНГОВАТА
ДЕЙНОСТ В ДИГИТАЛНА СРЕДА
Д-р Ралица Янева …….…. 385

ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ НА МЪРЧАНДАЙЗИНГОВОТО ПРОДУКТОВО НИВО ПОСРЕДСТВОМ МАТРИЦАТА ARTHUR D. LITTLE – A. D. L.
Х. ас. д-р Светла Атанасова ……..... 393

THE IMPACT OF ELECTRONIC HUMAN RESOURCES MANAGEMENT PRACTICES ON ACHIEVING COMPETITIVE ENTREPRENEURSHIP FOR BUSINESS ORGANIZATIONS
Mohamed Mostafa Ali AlBaz, PhD, Lecturer,
Adham Said Ali Ibrahim, MSC, PhD Student ……..……..… 401

УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТНИ ЕКИПИ В МУЛТИПРОЕКТНА СРЕДА
Докторант Боян Врančев ……..…….. 409

ИНОВАЦИИ ПРИ ПРИЛАГАНЕ НА „ЗЕЛЕНИ“ ПОЛИТИКИ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО
Докторант Владо Божилов ……...……..……. 416

КОНФЛИКТИТЕ В ОРГАНИЗАЦИЯТА И УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ
Докторант Мария Велкова ……..… 425

ОТРАСЛИ НА ИКОНОМИКАТА

КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИЯТ ТУРИЗЪМ И БЪЛГАРСКАТА ПРОЕКЦИЯ
Проф. д-р Марияна Божинова ……..… 435

ИНДУСТРИАЛНА ПОЛИТИКА В ДЪРЖАВИ С РАЗВИВАЩИ СЕ ПАЗАРИ В КОНТЕКСТА НА ИНДУСТРИЯ 4.0
Проф. д.ик.н. Евгений Савелев, Проф. д.ик.н. Виталина Куриляк …….…….. 443

ОСОБЕНОСТИ НА ФОРМИРАНЕ НА МЕХАНИЗМА НА УПРАВЛЕНИЕ НА СОЦИАЛНО ОТГОВОРНИТЕ КОМПАНИИ ВЪВ ВЕРИГАТА НА ДОСТАВКИТЕ
Проф. д-р Анета Денева, Докторант Рустам Асланзаде ……..... 451

БЪЛГАРИЯ И РУМЪНИЯ КАТО АТРАКТИВНИ НИЪРШОРИНГ ДЕСТИНАЦИИ
Проф. д-р Любчо Варамезов, Кармен Врančев ……... 457

ДИГИТАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА – ИНСТРУМЕНТ НА УПРАВЛЕНСКОТО КОНСУЛТИРАНЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА СМАРТ ТУРИЗМА
Доц. д-р Николай Цонев, Докторант Данаил Алеков ……..…….. 464

ВЛИЯНИЕ НА КРИЗИСНИТЕ СЪБИТИЯ ВЪРХУ ТЪРГОВИЯТА НА ДРЕБНО
Доц. д-р Венцислав Перков ……. 472

ЗНАЧИМОСТ НА АГРАРНИЯ СЕКТОР ЗА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА
Доц. д-р Виолета Блажева …….…….. 480

НОВИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИЯ БИЗНЕС
В ДИГИТАЛНА СРЕДА
Доц. д-р Искра Пантелеева ……..….. 488

ТУРИЗЪМ В УСЛОВИЯТА НА COVID-19
Доц. д-р Любка Илиева ……..….. 497

ФОРМИРАНЕ НА СЕНЗОРНИ ИЗЖИВЯВАНИЯ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ
ПАКЕТИ КАТО ФАКТОР ЗА ЗАВРЪЩАНЕ НА ТУРИСТИТЕ
В ДЕСТИНАЦИЯТА
Доц. д-р Мариана Янева, Д-р Ралица Георгиева ……..… 505

БИЗНЕС ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ПРОДУКТИТЕ ПО ЗДРАВЕН ТУРИЗЪМ
И ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА РАЗВИТИЕТО ИМ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ
РАЙОНИ В БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Мариана Янева, Д-р Стилияна Басмаджиева ……. 513

СЪСТОЯНИЕ И РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ АГРАРЕН СЕКТОР
В УСЛОВИЯ НА ТРАНСФОРМИРАЩА СЕ
КЪМ УСТОЙЧИВОСТ ИКОНОМИКА
Доц. д-р Марина Николова ……..…… 523

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА УСТОЙЧИВ КООПЕРАТИВЕН
МОДЕЛ В БЪЛГАРСКОТО СЕЛСКО СТОПАНСТВО
Доц. д-р Маруся Линкова ……..….. 532

ИЗИСКВАНИЯ ОСИГУРЯВАЩИ ЗДРАВОСЛОВНИ
И БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД В ЦЕХОВЕТЕ
ЗА КОНФЕКЦИОНИРАНЕ НА ОБУВНИ ИЗДЕЛИЯ
Доц. д-р Николай Карев ……..……. 539

ТЪРГОВИЯТА НА БЪЛГАРИЯ С ТРЕТИ СТРАНИ –
АНАЛИЗИ И ТЕНДЕНЦИИ
Доц. д-р Петранка Мидова ……..…… 547

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ОЦЕНКА НА ПАКЕТИ ОТ АКЦИИ
Доц. д-р Светослав Илийчовски ……..... 555

ВЪЗНИКВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ТЕКСТИЛНАТА ИНДУСТРИЯ
В БЪЛГАРИЯ
Доц. д-р Сергей Найденов, Докторант Калин Петров Киряков …….. 564

ОМНИКАНАЛНАТА ИНТЕНЗИВНОСТ НА АСОРТИМЕНТНО ПРЕДЛАГАНЕ
КАТО ДЕТЕРМИНАНТА НА ПОТРЕБИТЕЛСКАТА УДОВЛЕТВОРЕНОСТ
Доц. д-р Симеонка Петрова …. ……...571

КООПЕРИРАНЕ И СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ ЗА УСТОЙЧИВ
РАСТЕЖ И ТЕХНОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ
Доц. д-р Славена Стоянова ……..…… 579

РЕГИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА И ПРОГРАМИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ
ТЕРИТОРИЯТА И ТУРИЗМА В СЪВРЕМЕННИТЕ УСЛОВИЯ
Доц. д-р Тихомир Личев ……. 587

СОЦИАЛНАТА КОХЕЗИЯ – ХАРАКТЕРИСТИКИ
И ТЕОРЕТИЧНА РАМКА
Гл. ас. д-р Ваня Ганева ……..….. 595

КОРПОРАТИВНА СОЦИАЛНА БЕЗОТГОВОРНОСТ
Гл. ас. д-р Емил Николов …… 603

ЗАЕТИТЕ ЛИЦА В ТЪРГОВСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ –
СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ
Гл. ас. д-р Зоя Иванова …… 611

ИНТЕЛИГЕНТНИ РЕШЕНИЯ ЗА ТЪРГОВИЯ НА ДРЕБНО –
ОБЛАЧНА БАЗИРАНА ТОЧКА НА ПРОДАЖБА
Гл. ас. д-р Иван Маринов …… 619

КРЪГОВАТА ИКОНОМИКА - МОДЕЛ ЗА ПОВИШАВАНЕ
УСТОЙЧИВОСТТА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО
Гл. ас. д-р Илияна Кръстева ……... 625

ДИНАМИКА В ЗАЕТОСТТА НА ЛЕГЛОВАТА БАЗА ПО БЪЛГАРСКОТО
ЧЕРНОМОРИЕ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021г.
Гл. ас. д-р Любомира Тодорова……632

ПРИЛОЖЕНИЕ НА СКЛАДОВИТЕ СИСТЕМИ В УПРАВЛЕНИЕТО НА
ТЪРГОВСКИТЕ ПРОЦЕСИ ПРИ ОМНИКАНАЛНИ ТЪРГОВЦИ
Гл. ас. д-р Марияна Кътева…….. 638

ХОТЕЛИЕРСТВОТО В БЪЛГАРИЯ В УСЛОВИЯТА НА COVID-19
Гл. ас. д-р Павлин Павлов ……..……645

ПЛАНЪТ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И УСТОЙЧИВОСТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ – СМЯНА НА ПРИОРИТЕТИТЕ
В ТРАНСПОРТНИЯ СЕКТОР
Гл. ас. д-р Петя Коралова-Ножарова, Гл. ас. д-р Щерьо Ножаров…….……651

МРЕЖОВИ ВЕРИГИ НА ДОСТАВКА В АГРОБИЗНЕСА
Гл. ас. д-р Радка Ненова ……..…….…….659

ДИНАМИКА И РАЗВИТИЕ НА ПРОИЗВОДИТЕНОСТТА
НА ТРУДА В СЕКТОР УСЛУГИ
Гл. ас. д-р Силвия Господинова …….……...667

СЪЩНОСТНИ АСПЕКТИ НА ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА
Гл. ас. д-р Цветелина Кабакчиева ……..……675

ФОТОВОЛТАИЧНИТЕ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТА
НА ЗЕЛЕНАТА СДЕЛКА
Гл. ас. д-р Явор Станев ……681

ТЕРИТОРИАЛНА КОНЦЕНТРАЦИЯ НА СЕКТОР НЕДВИЖИМА
СОБСТВЕНОСТ И ФАКТОРИТЕ, КОИТО МУ ВЛИЯЯТ
Гл. ас. д-р Яна Стоенчева ……..….. 686

ФАКТОРИ, ВЛИЯЕЩИ ВЪРХУ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИТЕ
НАМЕРЕНИЯ НА МЛАДИТЕ
Ас. д-р Ивайло Костов ……..695

НАЧИНИ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ДРЕБНИЯ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ
БИЗНЕС В СФЕРАТА НА ТУРИЗМА СЛЕД COVID-19
Ст. преп. Елка Узунова ……702

ПРОИЗВОДСТВО НА ВОДОРОД ЧРЕЗ ЯДРЕНИ ЦЕНТРАЛИ –
ПЕРСПЕКТИВИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА
Д-р Борислав Боев ……...……..708

ПРИЛОЖЕНИЕ НА ТРЪЖНИТЕ ПРОЦЕДУРИ В УПРАВЛЕНИЕТО
НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ЗЕМИ – АКЦЕНТИ И ПРОБЛЕМИ
Доктор Валери Велковски ……..…….716

ПРОГРАМАТА ЗА ПРОФИЛАКТИКАИ РЕХАБИЛИТАЦИЯ
НА НОИ КАТО ЧАСТ ОТ ДЪРЖАВНАТА ПОЛИТИКА
ЗА ЗДРАВЕН ТУРИЗЪМ
Доктор Кристина Георгиева ……..725

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ
НА ИНДУСТРИАЛНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ ПО КОХЕЗИОННАТА
ПОЛИТИКА ПРЕЗ XXI-ВЕК
Докторант Айтен Сабри …….. 733

ЗЕЛЕНАТА ИКОНОМИКА И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО
Докторант Александър Личев ……740

ПРИКЛЮЧЕНСКИЯТ ТУРИЗЪМ КАТО НЕРАЗДЕЛНА
ЧАСТ ОТ СВЕТОВНИЯ ТУРИЗЪМ
Докторант Виктория Янакиева ……..748

НЕГАТИВНИ ПРОЯВЛЕНИЯ ОТ ПРИЛОЖЕНИЕТО
НА МЕДИЦИНСКИЯ ТУРИЗЪМ
Докторант Десислава Александрова ……..754

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПОДХОД ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИЗИСКВАНИЯТА
ЗА СЕРИАЛИЗАЦИЯ НА ЛЕКАРСТВЕНИ ПРОДУКТИ ОТ СТРАНА НА ООП
Докторант Димитър Райчев ……761

ВЛИЯНИЕ НА ДИГИТАЛИЗАЦИЯТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО ВЪРХУ ЦИФРОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ

Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова [1]

Резюме: *Информационните и комуникационните технологии навлизат все по-стремително в образованието, като пандемията от Covid-19 ускори и задълбочи този процес. Използването им във висшите училища се превърна в необходимост, породена от трансформацията на учебния процес и промените в изискванията на студентите. Успешното им прилагане е свързано с развитие на редица цифрови компетентности у преподавателите.*

Ключови думи: *дигитализация на образованието, електронно обучение, цифрови компетентности, Европейска рамка за дигитални компетентности на гражданите: DigCom, Европейска рамка за дигиталните компетентности на преподавателите: DigCompEdu*

JEL: A23, I23, L86

INFLUENCE OF THE DIGITALIZATION OF EDUCATION ON THE DIGITAL COMPETENCIES OF EDUCATORS

Head Assist. Prof. Kremena Marinova-Kostova, PhD

Abstract: *Information and communication technologies are entering education more and more rapidly, with the Covid-19 pandemic accelerating and deepening the process. Their use in higher education has become a necessity caused by the transformation of the learning process and changes in student`s requirements. Their successful implementation is associated with the development of many digital competencies of educators.*

Key words*: digitization of education, e-learning, digital competencies, European Digital Competence Framework for Citizens:DigCom, European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu*

JEL: A23, I23, L86

1. Въведение

Развитието на информационните технологии (ИТ) променя начина на живот на всички хора в различни аспекти от работата им, обучението им и начина им на живот в свободното време. Все повече дейности се подпомагат от технологиите или се извършват изцяло в онлайн среда.

Технологичните средства все повече и повече навлизат и в образованието, като пандемията от Covid-19 ускори и задълбочи този процес. Това

[1] k.marinova@uni-svishtov.bg, Стопанска академия „Д. А. Ценов“, гр. Свищов

води до трансформация на образованието на всички нива, която е съпътствана с навлизане на все повече компютърна техника в обучението от една страна, и значителна промяна на методите и средствата за преподаване, от друга (Павлова, 2006). Традиционните форми на преподаване са все по-малко ефективни, тъй като еднообразието им отегчава учащите, не успява да се задържи вниманието им за продължително време, да ги заинтригува и да насърчи активната им роля (Терзиева, Тодорова, & Кадемова-Кацарова, 2016). Освен това съвременното обучение трябва да подпомага формирането на личността и нейното развитие и да способства за лесната интеграция на индивида в общността (Атанасов & Маринова, 2014). Днешното поколение студенти изисква по-динамичен, интригуващ и интересен начин на получаване на знания. За целта е необходимо все повече преподаватели да прилагат информационни и комуникационни технологии (ИКТ) с цел да трансформират учебния процес и да го направят по-атрактивен за обучаемите. Това изисква развитието на редица дигитални компетентности и умения у педагозите, но освен това те трябва да са и достатъчно мотивирани да ги прилагат на практика.

2. Европейска рамка за дигитални компетентности на гражданите: DigCom – същност и основни области

Гражданите на Европейския съюз трябва да развият голям обхват от ключови компетентности, за да се приспособят към непрекъснато променящия се свят (European Parlament, 2006), (Vuorikari, Punie, Carretero, & Van Den Brande, 2016). Една от 8-те ключови компетентности, които гражданите на ЕС трябва да развиват, е **дигиталната**. Те се изразява в уверено и критично използване на информационните технологии за работа, забавление и комуникация.

Дигиталната компетентност изисква солидно разбиране и познаване на природата, ролята и възможностите ИТ във всякакъв контекст: в личния и социалния живот и на работа. Гражданите трябва да разбират и по ИКТ подпомагат креативността и иновацията, а също така да са наясно, че съществуват проблеми, свързани с валидността и достоверността на информацията, както с правен, така и с етичен характер. Хората трябва да могат да използват инструменти за създаване, представяне и разбиране на сложна информация, да достъпват, търсят и използват Интернет базираните услуги. Компетентността включва и създаване на общности и мрежи, обединени на основата на културен, социален или професионален признак, в рамките на които индивидите взаимодействат помежду си, посредством ИКТ.

Дигиталната компетентност на гражданите подробно си описва и дефинира в **Европейската рамка за дигитални компетентности на гражданите: DigCom**, която се разработва през 2013 г. (Ferrari, 2013) и се допълва и развива през 2016 г. с втора версия на документа (Vuorikari, Punie, Carretero, & Van Den Brande, 2016)).

Европейската рамка DigCom разглежда 21 аспекта на дигиталната компетентност, като за всеки от тях описва необходимите знания, умения и нагласи. Тези компетентности са обособени в **5 основни области**:

1. ***Информация***: идентифициране, локализиране, извличане, съхранение, организиране и анализиране на информацията в цифрова форма, съобразно конкретните цели.
2. ***Комуникация:*** комуникация в дигитална среда, споделяне на ресурси онлайн, свързване и сътрудничество с останалите потребители, участие в социални общества и мрежи, междукултурно осъзнаване.
3. ***Създаване на съдържание***: създаване и редактиране на ново съдържание, интегриране и преработване на старото, креативни изяви, медийно съдържание и програмиране; познаване и прилагане на правата върху интелектуалната собственост и лицензите.
4. ***Безопасност***: лична защита, защита на данните, защита на дигиталната идентичност, мерки за повишаване на сигурността, безопасно и устойчиво използване на ИТ.
5. ***Решаване на проблеми***: идентифициране на цифровите нужди и ресурси, вземане на информирано решение кои са най-подходящите дигитални инструменти за решаването на определена задача, решаване на концептуални проблеми посредством цифрови технологии, креативно използване на технологиите, решаване на технически проблеми, актуализиране на собствените и на чуждите компетентности.

За всяка област на компетентност се определят по 3 нива на владеене: начално, средно и ниво за напреднали.

През 2016 г. Европейската комисия публикува втора версия на Европейската рамка за цифрова компетентност, в която се предлага обновен концептуален модел и области на дигиталната компетентност на гражданите (Vuorikari, Punie, Carretero, & Van Den Brande, 2016). Основните промени са продиктувани от високата степен на дигитализация във всички аспекти на живота и нарастващите нужди на гражданите от познания в областта на цифровите технологии.

Втората версия на документа запазва първоначалните на **5 области дигитални компетентности**, като ги развива и усъвършенства:

1. ***Грамотност по отношение на информацията и данните:*** сърфиране, търсене и филтриране на данни, информация и цифрово съдържание; тяхното оценяване и управление.
2. ***Комуникация и сътрудничество:*** взаимодействие и сътрудничество чрез ИТ; споделяне чрез цифрови технологии; участие в дигитални общности; онлайн етикет; управление на цифровата идентичност.

3. ***Създаване на дигитално съдържание:*** разработване на цифрово съдържание, неговото интегриране и преработване; авторско право и лицензи; програмиране.
4. ***Безопасност:*** защита на устройствата; на личните данни; на здравето и благосъстоянието; на околната среда.
5. ***Разрешаване на проблеми:*** решаване на технически проблеми; идентифициране на технологичните нужди; креативно използване на ИТ; идентифициране на пропуските в цифровата компетентност.

3.Европейска рамка за дигиталните компетентности на преподавателите: DigCompEdu

Европейската рамка за дигиталните компетентности на преподавателите (DigCompEdu) е публикувана през 2017 г. и описва специфичните дигитални компетентности, които трябва да имат учителите и преподавателите (Redecker & Punie, 2017). Тя е разработена в съответствие със специфичните изисквания към притежаваните от обучителите компетентности, които са им необходими, за да отговорят на нарастващите нужди на образователния процес и на студентите да използват все повече дигитални устройства в хода на своето обучение.

Рамката описва **22 основни компетентности**, организирани в **6 области**:

1. ***Професионална ангажираност.*** Изразява се в способността на преподавателите да използват цифрови технологии, не само за да подобрят образователния процес, но и тяхното професионална взаимодействие с колеги, студенти и други заинтересовани страни. Необходимо е да се познава ролята на ИТ като носители на непрекъснати иновации в професионалното развитие, както на индивида, така и не цялото преподавателско съсловие:
   1.1. Организационни комуникации – да използват цифровите технологии, за да подобрят организационната комуникация със студентите; да допринесат за развитието и подобряването на организационно-комуникационните стратегии;
   1.2. Професионално взаимодействие – да се използват ИТ при взаимодействие с други преподаватели за споделяне и обмяна на знания, опит и иновативни педагогически практики;
   1.3. Рефлексивна практика – индивидуална или колективна рефлексия, критично оценяване и активно развитие на собствените дигитални педагогически практики, както и тези на общността;
   1.4. Непрекъснато цифрово дигитално развитие - използване на дигитални източници и ресурси за непрекъснато професионално развитие.
2. ***Дигитални ресурси*** - преподавателите на практика са затрупани с голямо количество цифрови образователни ресурси, които могат да

използват в своята работа. Основна тяхна задача е да идентифицират онези от тях, които най-добре подхождат на техните образователни цели, групата от обучаеми и стила им на преподаване. Освен това те трябва да структурират множеството материали, да изградят връзка между тях и да ги модифицират спрямо своите нужди и да създадат собствени цифрови ресурси. В същото време трябва да са наясно с отговорностите и последствията, които носи използването на чуждо дигитално съдържание, в т.ч. авторските права, защитата на информацията, възможностите за споделяне на ресурсите и т.н.

2.1. Избор на цифрови ресурси – идентифициране, достъпване, и избор на образователни дигитални ресурси. Изборът се осъществява въз основа на специфичните учебни цели, контекста, в който се използват, педагогическият подход и групата на обучаемите;

2.2. Създаване и модифициране на цифрови ресурси – модифициране и надграждане на съществуващите за свободно ползване ресурси, както и на такива, за които това е разрешено; създаване на собствено съдържание; обмисляне на учебните цели, контекста, педагогическия подход и групата на обучаемите при проектирането на цифровите ресурси и при планирането на тяхното използване;

2.3. Управление, защита и споделяне на цифровите ресурси – организиране на цифровото съдържание и неговото предоставяне на останалите учители; ефективна защита на чувствителните и конфиденциални данни, напр. оценки на обучаемите; използване на свободни лицензи при създаване на дигитални ресурси.

3. ***Преподаване и учене*** – изразява се в умението да се управлява използването на цифровите технологии в различни фази на учебния процес.

3.1. Преподаване – планиране и използване на цифровите ресурси в преподавателския процес, така че да се увеличи неговата ефективност; управление на дигиталните педагогически стратегии; експериментиране и развитие на нови педагогически формати и методи;

3.2. Насочване – използване на цифрови технологии и ресурси за подобряване на взаимодействието с учащите индивидуално и колективно в и извън учебна сесия; използване на цифровите технологии за своевременно насочване на обучаемите;

3.3. Колаборатовно учене – използване на цифровите технологии за насърчаване на взаимодействието между обучаемите и като средство за подобряване на комуникацията, сътрудничеството и съвместното създаване на знание;

3.4. Саморегулирано учене – дава се възможност на обучаемите да планират, наблюдават и осмислят своето учене, да прилагат доказателства за собствения си напредък и да се стимулира тяхното творчество.

4. ***Оценяване*** – оценката може да бъде посредник или пречка при дигитализацията на образователния процес. Необходимо е да се помисли как цифровите технологии влияят на текущите стратегии за оценяване на знанията. В същото време трябва да се помисли и за създаването на иновативни подходи за оценяване:
   4.1. Стратегии за оценяване – използване на цифровите технологии за текущо и крайно оценяване; повишаване на разнообразието на формати и подходи за оценяване;
   4.2. Анализ на доказателства – интерпретиране на цифрови доказателства за активността, представянето и напредъка на обучаемите;
   4.3. Обратна връзка и планиране – използване на цифровите технологии за получаване на навременна обратна връзка от обучаемите и адаптиране на методите на преподаване в съответствие с мнението на обучаемите и техните родители.
5. ***Овластяване на учащите*** – стимулиране на активното участие на обучаемите в образователния процес. Цифровите технологии могат да подпомогнат диференциацията в рамките на една учебна група, като персонализират учебните дейности спрямо нивото на компетентностите ѝ. В същото време трябва да се внимава да не се задълбочат съществуващите неравенства, напр. достъпът до цифрови технологии, и да се осигури възможност за включване на учениците със специални образователни потребности:
   5.1. Достъпност и включване – осигуряване на достъпност до обучителните ресурси и дейности за всички учащи, включително и тези със специфични нужди;
   5.2. Диференциация и персонализация – използване на цифровите технологии, за да се разнообрази обучението спрямо нуждите на всеки студент, което позволява на обучаемите да напредват с различен темп и да преследват индивидуално собствените си цели;
   5.3. Активно ангажиране на учащите – цифровите технологии могат да се използват, за да се насърчават активни и креативни дейности на учениците; ученето може да се развие в практико-приложен аспект като се включат практически дейности и се решават реални проблеми.
6. ***Подпомагане на дигиталната компетентност на учащите*** – от ключово значение е преподавателите да развиват не само собстве-

ната си дигитална компетентност, но и да способстват за развитието на тази на своите студенти. На практика тази група компетентности използва предходните 5, но тяхното развитие е насочено не към обучителя, а към обучаемия. Тя включва онези области на цифрова компетентност, които са залегнали в Европейската рамка за цифрови компетентности на гражданите:

6.1. Грамотност по отношение на информацията и данните – включване на учебни дейности, задачи и тестове, които изискват от обучаемите да формулират нови информационни потребности; намиране на информация и ресурси в дигитална среда; организиране, обработване, анализиране и интерпретиране на информацията; сравнение и критична оценка на достоверността и надеждността на информацията и нейните източници;

6.2. Комуникация и взаимодействие – включване на учебни дейности, задачи и тестове, които изискват обучаемите да използват отговорно и ефективно дигитални комуникационни средства, с цел сътрудничество;

6.3. Създаване на дигитално съдържание – включване на учебни дейности, задачи и тестове, които изискват обучаемите да изразяват с цифрови средства и да модифицират дигитално съдържание в различни формати; запознаване на учащите със същността и начина на приложение на авторските права и лицензиите;

6.4. Отговорна употреба – вземане на мерки за осигуряване на психическото, физическото и социалното благополучие при използването на цифровите технологии; запознаване на учащите с рисковете при използването на им по безопасен и отговорен начин;

6.5. Решаване на дигитални проблеми – включване на дейности и задачи, които изискват от обучаемите да идентифицират и решат технически проблеми или да трансферират знанията си към нови ситуации.

4. Заключение

Преподавателската професия е изправена пред бързо променящи се изисквания, които налагат формирането на нов, по-широк и по-сложен набор от компетентности, които трябва да притежават обучителите. Повсеместното разпространение на Интернет, ИКТ и цифровите устройства и приложения изисква от преподавателите да развият своята дигитална компетентност и дигитална креативност. В тази връзка се създават и прилагат Европейска рамка за дигитални компетентности на гражданите и Европейска рамка за дигиталните компетентности на преподавателите, които описват

общите и специфичните компетентности, които трябва да притежават гражданите на Европейския съюз, и по-специално преподавателите на всички образователни равнища, за да отговорят на промените, наложени от дигитализацията на образователния процес.

Използвани източници

Атанасов, А., & Маринова, Р. (2014). Използване на информационните технологии в обучението по счетоводство. *„Проблеми при обучението по счетоводство, анализ и контрол“*, (стр. 274-285). Варна.

Павлова, И. (2006). Информационните технологии в образователния процес: еволюция към ново качество на образованието. *Национална конференция „Образованието в информационното общество“.*

Терзиева, В., Тодорова, К., & Кадемова-Кацарова, П. (2016). Преподаване чрез технологии – споделеният опит на българските учители. *IX Национална конференция „Образованието и изследванията в информационното общество“*, (стр. 185-194).

Bakia, M., Murphy, R., Anderson, K., & Trinidad, G. E. (2011). *International Experiences With Technology in Education: Final Report* .

European Parlament. (2006). RECOMMENDATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning. *Official Journal of the European Union*.

Ferrari, A. (2013). *DIGCOMP: A Framework for Developing and Understanding Digital Competence in Europe.* Seville: European Commission, Joint Research Centre, Institute for Prospective Technological Studies.

Redecker, C., & Punie, Y. (2017). *European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu.*

Vuorikari, R., Punie, Y., Carretero, S., & Van Den Brande, G. (2016). *DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens.*